

Αφιέρωμα:

Κλιματική Αλλαγή
Ένας χρόνος μετά το Παρίσι

- ▶▶ Ε. Δούση
- ▶▶ Γ. Κωστάκος
- ▶▶ Λ. Αβράμη
- ▶▶ Δ. Ζευγώλης
- ▶▶ Ρ. Μπατμάνογλου
- ▶▶ Α. Κατσιάμπουλας
- ▶▶ Β. Γραμματικογιάννη

Επιμέλεια: Εμμανουέλα Δούση

Κλιματική Αλλαγή: Ένας χρόνος μετά το Παρίσι

- σ. 67 Εισαγωγικά σχόλια
Εμμανουέλα Δούση
- σ. 68 Η κλιματική αλλαγή ως απειλή για τη διεθνή ασφάλεια
Γιώργος Κωστάκος
- σ. 79 Η νέα συμφωνία για την κλιματική αλλαγή. Προκλήσεις και προοπτικές
Εμμανουέλα Δούση
- σ. 87 Μαθαίνοντας από το Κιότο: Μια αποτίμηση της αποτελεσματικότητας της διεθνούς και ευρωπαϊκής συνεργασίας
Λυδία Αβράμη
- σ. 96 Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον παγκόσμιο αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής. Πρωτοπόρος διά του παραδείγματος
Δημήτρης Ζευγώλης
- σ. 104 Η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή
Ρεβέκκα Μπατμάνογλου
- σ. 111 Αντιμετωπίζοντας την κλιματική αλλαγή σε καιρούς οικονομικής κρίσης
Αλέξανδρος Κατσιαμπούλας
- σ. 119 Ο ρόλος των διαφορετικών ομάδων συμφερόντων
Βασιλική Γραμματικογιάννη

Εισαγωγικά σχόλια

Το αφιέρωμα αυτό αποτελεί συνέχεια της πολύ γόνιμης συζήτησης που ξεκίνησε με πρωτοβουλία του ΕΛΙΑΜΕΠ τον Απρίλιο του 2016 με τη διοργάνωση ημερίδας με τίτλο «Παρίσι ώρα μηδέν. Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης: προκλήσεις και προοπτικές». Την ημερίδα φιλοξένησε το Europe Direct του Δήμου Αθηναίων. Συμμετείχαν ακαδημαϊκοί, καθώς και εκπρόσωποι από το υπουργείο Περιβάλλοντος, την Ευρωπαϊκή Ένωση, περιβαλλοντικές ΜΚΟ και τον ΣΕΒ.

Η συζήτηση επικεντρώθηκε στις εξελίξεις του διεθνούς πλαισίου για την κλιματική αλλαγή μετά την υιοθέτηση της νέας συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή στο Παρίσι τον Δεκέμβριο του 2015 και στον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο στις διαπραγματεύσεις όσο και στην εφαρμογή της Συμφωνίας. Τα ερωτήματα που τέθηκαν ήταν τα εξής: Σε ποιο βαθμό η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί ως πρωτοπόρος διά του παραδείγματος; Ποιες είναι οι σχέσεις της με τους άλλους κύριους δρώντες; Κατά πόσον η νέα συμφωνία μπορεί να απαντήσει στις προκλήσεις που θέτει η κλιματική διακυβέρνηση και ποια είναι τα νέα στοιχεία της σε σχέση με το Πρωτόκολλο του Κιότο; Ποιες είναι οι προκλήσεις ως προς την εφαρμογή της;

Πρόκειται για ένα θέμα που έλκει ολοένα και περισσότερο το ενδιαφέρον της ελληνικής κοινωνίας, γεγονός που επιβεβαιώθηκε από τα ιδιαίτερα υψη-

Γράφει

η ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ ΔΟΥΣΗ

Αναπληρώτρια καθηγήτρια ΕΚΠΑ, διευθύντρια του Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής

λά επίπεδα συμμετοχής και την ουσιαστική συζήτηση με το κοινό. Παρά ταύτα, η Ελλάδα κύρωσε τη συμφωνία χωρίς να έχει προηγηθεί μια σοβαρή συζήτηση με στους πολιτικούς θεσμούς και τις προκλήσεις που συνεπάγεται η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής για την ελληνική οικονομία και κοινωνία. Κατά την κύρωση της συμφωνίας από το ελληνικό κοινοβούλιο τοποθετήθηκαν μόνο τα δύο κόμματα που δεν ψήφισαν υπέρ της συμφωνίας, δηλαδή το ΚΚΕ και η Χρυσή Αυγή.

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών μαζί με το ΕΛΙΑΜΕΠ ζήτησαν από τους συμμετέχοντες στην παραπάνω εκδήλωση να ετοιμάσουν σύντομα κείμενα και σχόλια, λαμβάνοντας ως βάση τις προφορικές εισηγήσεις τους. Ο Γιώργος Κωστάκος παρουσιάζει το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής και εξηγεί τις δυσκολίες ως προς τη διαχείρισή του. Η Εμμανουέλα Δούση παρουσιάζει και σχολιάζει το κείμενο της νέας Συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή και θέτει ερωτήματα ως προς τη μελλοντική εφαρμογή της. Η Λυδία Αβράμη κάνει μια αποτίμηση του Πρωτοκόλλου

του Κιότο που παραμένει σε ισχύ ως το 2020 και διερευνά κατά πόσον είναι μια αποτελεσματική συμφωνία. Ο Δημήτρης Ζευγώλης σχολιάζει τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις διεθνείς διαπραγματεύσεις για την κλιματική αλλαγή και στην υλοποίηση της νέας Συμφωνίας. Η Ρεβέκκα Μπατμάνογλου παρουσιάζει την εθνική στρατηγική για

την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Ο Αλέξανδρος Κατσιάμπουλας επισημαίνει τις προκλήσεις που θέτει η Συμφωνία σε καιρούς οικονομικής κρίσης. Η Βασιλική Γραμματικογιάννη επικεντρώνεται στον ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν οι διαφορετικές ομάδες συμφερόντων, δηλαδή οι κυβερνήσεις, οι επιχειρήσεις, οι ΜΚΟ.

Η κλιματική αλλαγή ως απειλή για τη διεθνή ασφάλεια

1. Εισαγωγή

Η κλιματική αλλαγή συχνά αναφέρεται ως η κατ' εξοχήν πρόκληση για την βιώσιμη ανάπτυξη στην εποχή μας – «η μεγαλύτερη απειλή για ένα βιώσιμο μέλλον» για τον πλανήτη μας.¹ Δεν είναι απλώς ένα περιβαλλοντικό πρόβλημα, αλλά επηρεάζει και εν δυνάμει απειλεί και τις τρεις αλληλένδετες διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης, δηλαδή το περιβάλλον, την οικονομία και την κοινω-

Γράφει

ο δρ ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΣΤΑΚΟΣ

Εκτελεστικός διευθυντής,
Foundation for Global
Governance and Sustainability
(FOGGS), συντονιστής, LIFE
Climate Action Sector, NEEMO EEIG

νία. Αυτό όμως που ίσως δεν ήταν αρχικά προφανές αλλά αναδεικνύεται όλο και περισσότερο είναι ότι η κλιματική

* Ο δρ Γιώργος Κωστάκος έχει μακρόχρονη προϋπηρεσία στον ΟΗΕ, μεταξύ άλλων σε θέματα κλιματικής αλλαγής και βιώσιμης ανάπτυξης. Μια αρχική και πολύ συνοπτική έκδοση αυτού του άρθρου δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα *Καθημερινή* με τον τίτλο «Η κλιματική αλλαγή ως απειλή για την ασφάλεια στην Ευρώπη» την Κυριακή 4 Δεκεμβρίου 2016, ως μέρος αφιερώματος σε απειλές νέου τύπου για τη διεθνή ασφάλεια που ετοίμασε το ΕΛΙΑΜΕΠ.

¹ Βλέπε σχόλια από τον πρώην γενικό γραμματέα του ΟΗΕ Μπαν Κι-μούν, «Secretary-General's Remarks at Climate Leaders Summit», Νέα Υόρκη, 11 Απριλίου 2014, <https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2014-04-11/secretary-generals-remarks-climate-leaders-summit> (πρόσβαση: 8 Ιανουαρίου 2017).